

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

رضا قاسمی^۱

سیده فریده هادوی^۲

رحیم رمضانی‌نژاد^۳

10.22034/ssys.2024.3142.3290

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۱۱/۰۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۵/۰۸

هدف اصلی تحقیق، طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌باشد. این تحقیق از نوع کیفی (تک روشی) و به لحاظ راهبرد از نوع داده‌بنیاد براساس رویکرد یا رویه سیستماتیک (استروس و کوربین، ۱۹۹۰) است. شرکت‌کنندگان این تحقیق شامل کلیه متخصصان و کارشناسان، نخبگان آگاه و صاحب‌نظران دارای تجربیات ارزشمند و مدیریتی در حوزه روابط بین‌الملل و دیپلماتیک و فرهنگ با رویکرد ورزشی و غیرورزشی در وزارت ورزش و جوانان، امور خارجه، فرهنگ و ارشاد اسلامی و....، روسای فدراسیون‌ها، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک بودند که با استفاده از روش داده‌بنیاد (هدفمند قضاوتی)، انتخاب شدند. به منظور اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از مصاحبه عمیق (نیمه‌ساختارمند) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از طریق روش استراوس و کوربین صورت گرفت. در مجموع ۴۴۰ کد از میان ۱۹ مصاحبه استخراج شد. بعد از استخراج کدهای مشابه و پس از بررسی و کنار هم قرار دادن آن‌ها و حذف مفاهیم تکراری، ۱۳۴ مفهوم اصلی مشخص گردید. در کدگذاری محوری ۱۳۴ کد که شامل ۱۷ مفهوم به‌عنوان شرایط علی بوجود آورنده وضع موجود چگونگی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش، ۲۴ مفهوم به‌عنوان زمینه به‌وجود آورنده وضع موجود، ۲۸ مفهوم به‌عنوان عوامل مداخله‌گر به‌وجود آورنده وضع موجود، ۴۹ مفهوم درحوزه راهبردها و راهبردهای اثربخش در ایجاد وضعیت مطلوب و در نهایت ۱۶ مفهوم به‌عنوان پیامدهای ناشی از اعمال راهبردهای عمل‌شناسایی شدند. کدهای محوری در ۲۶ مقوله اصلی (کد انتخابی) دسته‌بندی شدند. مصادیق و مفاهیم به‌دست آمده در قالب الگوی پارادایمی شامل شرایط علی (۵ مقوله)، شرایط زمینه‌ای (۴ مقوله)، شرایط مداخله‌گر (۵ مقوله)، راهبردها (۸ مقوله) و پیامدها (۴ مقوله) بود. براساس مطالعه مبانی نظری، مصاحبه با نخبگان و نتایج مستخرج از تحقیق، محقق به این باور رسید که دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران در مسیر تحقق خود لاجرم با مشکلی با هویت الگوریتم هزارتو روبروست. دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران که بر مبنای ضوابط زیرساختی حکمرانی ایرانی-اسلامی قرار دارد، لازم است تا در مسیر خود با سازمان‌های مختلفی نظیر وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، وزارت امورخارجه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک، فدراسیون‌ها، باشگاه‌ها و شهرداری‌ها تعامل‌های رسمی برقرار نماید. علاوه بر این توجه به ضوابط فرهنگی حکومت جمهوری اسلامی ایران،

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه غیردولتی- غیرانتفاعی ایوانکی، سمنان، ایران

^۲ دانشیار، گروه تربیت‌بدنی، دانشگاه غیردولتی- غیرانتفاعی ایوانکی، سمنان، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Fa.hadavi@gmail.com

^۳ استاد، گروه تربیت‌بدنی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

ضوابط دین مبین اسلام، ژئو فرهنگ زیست‌بوم متنوع و ضوابط فرهنگی ۷ قوم اصلی و ده‌ها اقوام اختلاطی با فرهنگ‌های متفاوت را در نظر داشته باشد تا نه تنها مانعی برای برون‌رفت از این معضل پیچیده نداشته باشد، بلکه ورزش ایران بدلیل هویت توأمان ملی-بین‌المللی به‌عنوان عامل یکپارچگی فرهنگ ایرانی-اسلامی باشد. پیشنهاد محقق در حل الگوریتم هزارتوی دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران، استفاده از الگوریتم پیمایش معکوس می‌باشد.

واژگان کلیدی: دیپلماسی، دیپلماسی فرهنگی و دیپلماسی ورزشی.

مقدمه

در نظام بین‌الملل، کشورها به دنبال افزایش قدرت، ثروت، جایگاه و منزلت خود هستند و برای نیل به این اهداف از تمامی ابزارهای در دسترس استفاده می‌کنند. در گذشته به دلیل ماهیت نظام بین‌الملل که به طور عمده مبتنی بر قدرت سخت بوده، عمده ابزارهای دولت‌ها برای تحقق اهداف بین‌المللی‌شان نیروی نظامی، ارتش، رایزنی‌ها و ایجاد اتحادها و ائتلاف‌های بین‌المللی بوده است. اگر چه در چارچوب روابط بین‌الملل سنتی به ورزش و دیپلماسی ورزش توجه شده، اما تحول ماهیت نظام بین‌الملل از لحاظ نظری و عملی ابزارهای مورد استفاده دولت‌ها و کشورها برای پیشبرد اهداف و منافع بین‌المللی‌شان را دگرگون کرده است. در این چارچوب درکنار قدرت سخت مفهوم جدیدی به نام «قدرت نرم» ظهور کرده است. قدرت نرم مبتنی بر ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی کشورهاست و بیشتر افکار عمومی کشورهای دیگر تا سیاست‌مداران و دولت‌های آن‌ها را هدف قرار داده است. یکی از منابع قدرت نرم کشورها، ورزش است. در این چارچوب ورزش ارتباط نزدیکی با سیاست پیدا کرده و به یک موضوع روابط بین‌المللی تبدیل شده است (صباغیان، ۱۳۹۴).

ایران به عنوان کشوری تأثیرگذار در توسعه تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی و همچنین به لحاظ حکومتی به عنوان یگانه حکومت مردم‌سالاری دینی در جهان، از حیث استقلال سیاسی می‌باشد. همچنین به عنوان بازیگری منطقه‌ای از ظرفیت‌های تاریخی- فرهنگی بسیاری برای اعمال نفوذ فرهنگی در جهان برخوردار است. با توجه به پیشینه تمدنی، تاریخی، فرهنگی و مذهبی و به دلیل ماهیت اسلامی، فرهنگی، ایدئولوژیکی و جهان شمولی آن تأثیرات و آثار متعددی از قبیل بی‌اعتباری نظام دوقطبی حاکم بر جهان، ارائه الگوی مردم‌سالاری دینی، احیای تفکر اسلامی، ایجاد فرهنگ و تفکر ظلم‌ستیزی و نفی سلطه‌طلبی در جهان و تقویت مبارزه با صهیونیسم جهانی را بر نظام روابط بین‌الملل در پی داشته است. علاوه بر این، دیپلماسی ورزش ایران در قبل از انقلاب سازوکاری منفعلانه داشته و در حقیقت پیچیدگی سیاست خارجی پهلوی موجب قربانی شدن دیپلماسی عمومی به شکل عام و دیپلماسی ورزشی به شکل خاص در عرصه بین‌الملل گردیده بود. شاید نقطه درخشان ورزش ایران پیش از انقلاب را بتوان میزبانی بازی های آسیایی ۱۹۷۴ تهران دانست؛ بازی های آسیایی ۱۹۷۴ در حالی در تهران برگزار گردید که ۲۲۵ نماینده از رسانه‌های ۹۷ آژانس خبری سه قاره جهان این بازی‌ها را پوشش رسانه‌ای دادند. اما در سال‌های پس از انقلاب، ورزش ایران در دوران انقلاب اسلامی توانسته ظرفیت و شرایط لازم برای حضور مؤثر در عرصه بین‌المللی را به دست آورد (شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۹؛ درخشه و اسماعیل کلیشیمی، ۱۳۹۶؛ بصیری و خوانساری‌فرد، ۱۳۹۵). وزارت ورزش و جوانان در تاریخ ۸ دی‌ماه ۱۳۸۹ و پس از ادغام سازمان تربیت‌بدنی و سازمان ملی جوانان در مجلس هشتم تشکیل شد. وزارت ورزش و جوانان، اساسی‌ترین و مهم‌ترین نهاد تصمیم‌گیری و اجرایی در حوزه ورزش و جوانان است که وظیفه و رسالت توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و حرفه‌ای با تأکید بر تأمین سلامت جسمی و روحی، نشاط و تقویت توانمندی افراد و گروه‌های اجتماعی و رشد و تعالی ارزش‌های اسلامی از طریق انجام فعالیت‌های

ورزشی و ارتقای مهارت‌های جسمی و روحی را بر عهده دارد. همچنین ۵۲ فدراسیون ورزشی در ایران وجود دارند که به‌عنوان بازوی اصلی بدنه ورزش ایران در هر رشته ورزشی به صورت تخصصی، مشغول به فعالیت می‌باشند (قوچوند، ۱۳۹۸؛ فرزی و همکاران، ۱۳۹۴؛ کیانی، ۱۳۹۴).

ایران طی سال‌های پس از انقلاب و در طول این دوران در پی به‌کارگیری ورزش برای اهداف سیاسی بین‌المللی و داخلی بوده است. بنیان‌گذاری «فدراسیون ورزش همبستگی زنان مسلمان» در سال ۱۳۷۰، بنیان‌گذاری «فدراسیون ورزشی غرب آسیا» وابسته به شورای المپیک آسیا در تهران در سال ۱۳۷۶ و بنیان‌گذاری «فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های زورخانه‌ای» در سال ۱۳۸۳ از جمله مهم‌ترین اقدامات ایران پس از انقلاب اسلامی بوده است. همچنین عدم شرکت در بازی‌های المپیک ۱۹۸۰ مسکو و المپیک ۱۹۸۴ لس‌آنجلس نیز نوعی تعبیر و برداشت دیپلماتیک ورزشی ایران در طول این سالیان بوده است.

ایران در تاریخ دیپلماسی طولانی خود با مشکلات زیادی روبه‌رو بوده است. در دوره پس از انقلاب به‌ویژه در سال‌های نخست پیروزی انقلاب اسلامی، سیاست خارجی ایران به تحریک، آشوب‌گری، خراب‌کاری، گروگان‌گیری و تروریسم از طرف غرب متهم می‌شد. در سال‌های بعد از پیروزی انقلاب نیز تحریم‌های یک‌جانبه و خصمانه آمریکا و اسرائیل و تنظیم لایحه‌ای برای تشدید تحریم‌های اقتصادی علیه ملت ایران، اهمیت دیپلماسی را بیش از پیش آشکار می‌کند. برخورد منفعلانه نسبت به تصویر نادرستی که از ایران وجود دارد و نداشتن یک برنامه راهبردی برای دیپلماسی فرهنگی و عدم ترسیم نقشه‌راه روابط فرهنگی بین‌المللی ایران، فرصت‌های گوناگون توسعه ایران را در زمینه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سلب نموده است. همچنین نتایج نظرسنجی «موسسه تحقیقات پیو»^۱ در آمریکا نشان از افول جایگاه ایران در افکار عمومی جهان دارد (اژدری، ۱۳۹۶؛ پیمان‌فر و همکاران، ۱۳۹۸؛ بخشی چناری، ۱۳۹۸).

عدم توجه به مقوله مهم دیپلماسی ورزشی باعث کاهش و تضعیف منابع سیاست خارجی ایران شده است و از این طریق بسیاری از ظرفیت‌های بالقوه ایران را غیرفعال نگاه داشته که آسیب‌ی بزرگ برای تأمین منافع ملی به شمار می‌آید. یکی از ابزارهای دیپلماسی، ورزش است. دیپلماسی ورزش، پدیده جدیدی است که به دنبال افزایش تعامل برای باز کردن افق‌ها و دیدگاه‌های جدید و کمک به درک فرهنگ بین مردم جهان است. ورزش، ابزار فرهنگی قوی برای ملت‌های توسعه‌یافته است که توسط رسانه‌ها و موفقیت‌های ملی توجه‌ها را به خود جلب می‌کند. علاوه بر این، ورزش ابزاری است که می‌تواند اهداف غیرورزشی دولت‌ها همچون نمایش قدرت سیاسی، بهبود توسعه اقتصادی و احیای اماکن شهری را برآورده کند. ورزش مقوله‌ای چند بعدی است که تنها یک خدمت عمومی نیست،

^۱ PEW Research Center

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

بلکه جنبه مهمی از فراهم کردن آسایش و رفاه اجتماعی همراه با فعالیت‌های اقتصادی است (پیمان‌فر و همکاران، ۱۳۹۸؛ شریعتی فیض‌آبادی، ۱۳۹۸).

طبق نتایج تحقیق هایس^۱ (۲۰۲۴) ورزش به‌عنوان یک کانال مهم برای گسترش بین‌المللی فرهنگ، ارزش‌ها و حتی اهداف سیاست خارجی یک کشور عمل می‌کند. این مقاله دو جنبه از دیپلماسی ورزشی را تحلیل می‌کند: اولی تأثیر دیپلماسی ورزشی بر ابتکارات تصویرسازی و دومی توانایی آن در ارتقای تلاش‌های ایجاد رابطه بین دولت‌هاست. دیپلماسی ورزشی، شکل جذابی از قدرت نرم است و موفقیت آن در روابط بین‌الملل به‌شدت به توجه رسانه‌ها و ادراک عمومی وابسته است. نتایج تحقیق دوبینسکی^۲ (۲۰۲۴) در بررسی بازی‌های المپیک و دیپلماسی جودو (بحث اکتشافی در مورد تصویر ژاپن در توکیو ۲۰۲۰) به منظور استفاده از ورزش جودو برای برندسازی ملی، دیپلماسی عمومی و تصویر ژاپن در بازی‌های المپیک ۲۰۲۰ توکیو، بر اساس سه دور کدگذاری تحلیل موضوعی دستی، چهار موضوع از داده‌ها پدید آمد: (الف) ورزش و میزبان، (ب) ارزش‌های جهانی، (ج) ژئوپلیتیک و (د) فرد و جمع. این مطالعه از آنجایی که باعث افزایش دانش و اطلاعات در مورد نقش جودو، برندسازی ملی، دیپلماسی عمومی و تصویر کشور در طول یک بیماری همه‌گیر جهانی و ورود جنبش المپیک به عصر جدیدی می‌شود، بسیار مهم است. نتایج تحقیق مروات و همکاران^۳ (۲۰۲۴) به‌منظور تعیین نقش دیپلماسی ورزشی در ارتقای دیدگاه‌های روحیه همزیستی، ارتباط مثبت، شمول اجتماعی به‌ویژه در مناطق متأثر از درگیری و خشونت نشان داد که ورزش با فراهم کردن بستری کارآمد برای طرفین درگیر در مناقشه، نقش بسیار مثبتی در مدیریت تعارض دارد. دو عنصر اصلی در ادبیات تحقیق برجسته شده است که به طور مستقیم بر سودمندی دیپلماسی ورزشی تأثیر می‌گذارد: اولی در دسترس بودن منابع مالی برای انجام سریع رویدادهای ورزشی بین کشورهای درگیر در مناقشه است و دومی با هماهنگی بین اراده سیاسی، سیاست اجرا و وضعیت واقعی مرتبط می‌باشد. ادبیات تایید کرده است که دیپلماسی ورزشی توانسته تنش را کاهش دهد و وضعیت درگیری را عادی کند. نتایج تحقیق آختمروف و آمینوا^۴ (۲۰۲۰) در مورد دیپلماسی ورزشی نشان می‌دهد که ورزش در طول تاریخ نقش مهمی در گردهم آوردن ملت‌ها و فرهنگ‌ها داشته است. ورزش می‌تواند نقش موثری در ارتقای صلح، امنیت و توسعه پایدار داشته باشد. همچنین نتایج تحقیق گراماولزی و دوسزی^۵ (۲۰۲۱) نشان می‌دهد که جذابیت جهانی ورزش، اغلب به‌عنوان یک دارایی قدرت نرم با ارزش برای انتقال پیام‌های مثبت به مردم خارجی تلقی می‌شود و با نهادینه شدن ورزش در دیپلماسی عمومی، مجارستان به کشوری پیشگام در اروپای مرکزی

¹ Hayase

² Dubinskyhttps

³ Marwat et al

⁴ Akhmetkarimov & Aminova,

⁵ Garamvölgyi & Dóczi

و شرقی تبدیل شده است و این کشور همچنان به سرمایه‌گذاری عظیم بودجه عمومی برای جذب و سازماندهی مسابقات بین‌المللی ورزشی ادامه می‌دهد. نتایج تحقیق محمدی و همکاران (۱۴۰۱) نشان داد که عوامل و الزامات دینی، فرهنگی- اجتماعی، رسانه‌ای، ارتقای دانش علمی، تدوین راهبرد موثر، مسئولیت‌پذیری نهادهای سیاسی- ورزشی، توسعه منابع انسانی، الزامات ساختاری، برندینگ بین‌المللی، عوامل مدیریتی، برگزاری رویداد و توسعه ارتباطات بین‌المللی از عوامل اصلی تاثیرگذار بر توسعه دیپلماسی بین‌المللی ورزش بانوان ایران می‌باشد. علاوه بر این، شنایدر^۱ (۲۰۱۸) در تحقیقی به این نتیجه رسید که ورزش از طریق روابط بین‌المللی بهبود یافته، می‌تواند حل مثبت مشکلات جهانی معاصر را تسهیل کند. ورزش‌ها به‌عنوان یک فعالیت مشترک بین‌المللی، می‌توانند موجب تعاملات بین‌المللی، ایجاد حسن‌نیت میان ملت‌ها، ایجاد دوستی و وفاداری در میان افراد ملل مختلف شوند. سیف‌سوزولیزی لویو^۲ (۲۰۱۰) در بررسی ورزش به‌عنوان دیپلماسی فرهنگی بیان می‌کند آفریقای جنوبی برای گرفتن حق میزبانی مسابقات جام جهانی ۲۰۱۰، از دیپلماسی فرهنگی و ورزش به‌عنوان ابزاری توانا ساز برای حمایت از اعتبار آفریقای جنوبی استفاده کرد؛ چنین حرکتی این حقیقت را امکان‌پذیر نمود که قرن‌ها از ورزش به‌عنوان یک ابزار موفق بر علیه نژادپرستی استفاده شود (گراماولزی و دوسزی، ۲۰۲۱؛ آتخمروف و آمینوا، ۲۰۲۰، شنایدر، ۲۰۱۸؛ اژدری، ۱۳۹۶).

کشور ایران به‌عنوان کشوری قدرتمند در عرصه دیپلماسی و با وجود بهره‌مندی از فرهنگ متأثر از نظام اسلامی و مولفه‌های فرهنگ غنی، به دلیل نداشتن راهبرد واحد در زمینه دیپلماسی فرهنگی و در پاره‌ای از موارد به دلیل عدم تطابق فرهنگی به جهت ماهیت اسلامی، فرهنگی و ایدئولوژیکی و همچنین نداشتن راهبرد واحد در زمینه دیپلماسی ورزش، بسیاری از فرصت‌ها را برای توسعه روابط بین‌الملل خود از این طریق از دست داده است. حال با توجه به نقش پررنگ دیپلماسی ورزشی، از یک سو و نقش کلیدی ایران در منطقه و جهان، ایران می‌تواند از ورزش به‌عنوان ابزاری به نسبت کم هزینه‌تر و در عین حال جذاب‌تر در تحقق اهداف و منافع سیاسی خود استفاده کند. همچنین با توجه به موقعیت حساس کنونی ایران در عرصه جهانی و ایجاد فشار از سوی برخی کشورهای خاص و از سوی دیگر حضور پررنگ تیم‌های ملی ایران در رقابت‌های المپیک، جام جهانی و مسابقات آسیایی، فرصتی مغتنم است تا ضمن کاهش فشار جامعه جهانی، ورزشکاران ایرانی به ارتقای جایگاه ایران در ساختار جهانی کمک نمایند. پیرامون دیپلماسی ورزشی تحقیقات متعددی توسط سبزی و همکاران (۱۳۹۹)، موسوی گرگری (۱۳۹۹) و پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸) انجام شده است، اما در مورد دیپلماسی فرهنگی در ورزش تحقیقی مشاهده نمی‌گردد- فقط جوادی‌پور و راسخ (۱۳۹۸) نقش ورزش در پیشبرد سیاست‌های فرهنگی- اجتماعی ایران را بررسی کردند. از این

¹ Schneider

² Sifiso Mxolisi Ndlovu

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

رو، برخی مشکلات حوزه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران همچون: رفتار ضعیف و غیراخلاقی قهرمانان ورزشی در اعتراض به قضاوت‌های داوران و عوامل اجرایی مسابقات، عدم توانایی مدیران سطوح عالی در کسب کرسی‌های بین‌المللی و میزبانی مسابقات ناشی از روابط ضعیف بین‌المللی و دیپلماتیک در سایر کشورها، عدم توانایی انتقال فرهنگ ایرانی-اسلامی از طریق حضور تیم‌های ملی زنان ایرانی با حجاب در مسابقات منجر به افول کمی و کیفی جایگاه تیم‌های ملی ایران گردیده است. همچنین، برخوردهای غیرفرهنگی قهرمانان پس از شکست در خارج از زمین مسابقه- مثل پرتاب صندلی توسط یزدانی، قهرمان کشتی پس از شکست از تیلور آمریکایی- باعث بروز مشکلاتی در صحنه‌های بین‌المللی شده است. مشکلات مطروحه، اغلب ناشی از عدم وجود یک مدل دیپلماسی موثق و شفاف، برآمده از اجماع راهبردی وزارت ورزش و جوانان با وزارت امور خارجه، وزارت میراث فرهنگی و... و اسناد بالا دستی دولت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. لذا پژوهش حاضر سعی دارد تا ضمن بررسی مفاهیم بنیادین دیپلماسی فرهنگی ورزش، موجبات یک همبستگی ملی- فرهنگی از طریق ورزش را در قالب یک "مدل دیپلماسی فرهنگی ورزشی ایران" در داخل (اشاعه فرهنگ از طریق ورزش) و خارج ایران (معرفی فرهنگ غنی ایرانی-اسلامی) فراهم نماید و از این طریق راهکارهای نوین "قدرت نرم" را جهت توانمندسازی و ارتقای جایگاه ایران در عرصه‌های ملی و بین‌المللی، جایگزین سیاست‌های "قدرت سخت" نماید تا بدین وسیله علاوه بر حفظ اهداف نظام جمهوری اسلامی، راهبردی مناسب را در پیش بگیریم. لذا محقق به دنبال یافتن سوال اصلی تحقیق مبنی بر طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌باشد.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به هدف اصلی تحقیق که طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌باشد، پژوهش حاضر به لحاظ روش تحقیق، کیفی (تک روشی) و به لحاظ راهبرد از نوع داده‌بنیاد براساس رویکرد یا رویه سیستماتیک (استروس و کوربین، ۱۹۹۰) بود. شرکت‌کنندگان این تحقیق شامل کلیه متخصصان و کارشناسان، نخبگان آگاه و صاحب‌نظران دارای تجربیات ارزشمند و مدیریتی در حوزه روابط بین‌الملل و دیپلماتیک و فرهنگ در وزارت ورزش و جوانان، وزارت امور خارجه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و...، روسای فدراسیون‌ها، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک که تجارب، سوابق و اطلاعات مفید و تخصصی داشتند، بود. همچنین به منظور شناسایی افراد مصاحبه‌شونده با استفاده از روش داده بنیاد (هدفمند قضاوتی)، نخبگان آگاه و صاحب‌نظرانی که تمایل به همکاری، شرکت، سوابق و اطلاعات مفید و تخصصی داشتند، انتخاب شدند و از آنها در مورد طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش نظرخواهی شد- در شیوه هدفمند قضاوتی، هریک از نخبگان بنا به تجربه و شناخت محقق انتخاب شدند. در مجموع، ۱۹ نفر مدنظر قرار گرفتند. برای کفایت نمونه‌گیری از نمونه‌گیری نظری و به منظور اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از مطالعات کتابخانه‌ای، پایان‌نامه‌های دانشگاهی، مقالات علمی- پژوهشی و نیز مصاحبه عمیق (نیمه ساختارمند) استفاده

گردید. برای سنجش روایی و پایایی مطالعه از روش ارزیابی لینکلن و گوبا (۲۰۱۳) بهره‌گیری و چهار معیار اعتبار (باورپذیری)، انتقال‌پذیری، تأییدپذیری و اطمینان‌پذیری برای ارزیابی در نظر گرفته شد. تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از طریق روش استراوس و کوربین صورت گرفت. بدین منظور در ابتدا با استفاده از روش گراند تئوری با تئوری زمینه‌ای، مصاحبه‌ها مورد بررسی قرار گرفت و داده‌های به‌دست آمده در مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی تجزیه و تحلیل شد. در گام دوم، مرحله به مرحله داده‌ها توصیف شده و در گام بعد ترکیب داده‌ها صورت پذیرفت و در گام آخر یافته‌های اصلی پارادایم دیپلماسی فرهنگی ورزش شناسایی گردید.

یافته‌های پژوهش

در نظریه مبنایی، تجزیه و تحلیل از سه نوع کدگذاری تشکیل شده و تحلیل متون مصاحبه در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام گردیده است. نخستین گام در مرحله تجزیه و تحلیل یافته‌ها، کدگذاری باز یا مفهوم‌سازی است. این مرحله «کدگذاری باز» نامیده می‌شود، چرا که پژوهشگر بدون هیچ محدودیتی به نام‌گذاری مقوله‌ها می‌پردازد. به بیان دیگر، در کدگذاری باز، پژوهشگر با ذهنی باز به نام‌گذاری مقوله‌ها می‌پردازد و محدودیتی برای تعداد کدها و مقوله‌ها قائل نمی‌شود. این مرحله از تجزیه و تحلیل، به شناسایی و استخراج مفاهیم اولیه از محتوای مصاحبه اختصاص دارد؛ بدین‌صورت که پس از انجام هر مصاحبه، پس از چندبار بررسی مصاحبه، مفاهیم موجود در متن مصاحبه استخراج و کدگذاری گردید. در مجموع ۴۴۰ کد از میان ۱۹ مصاحبه استخراج شد. بعد از استخراج کدهای مشابه و پس از بررسی و کنار هم قرار دادن آن‌ها و حذف مفاهیم تکراری، ۱۳۴ مفهوم اصلی مشخص گردید. در کدگذاری محوری، ۱۳۴ کد که شامل ۱۷ مفهوم به‌عنوان شرایط علی بوجود آورنده وضع موجود چگونگی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش، ۲۴ مفهوم به‌عنوان زمینه به‌وجود آورنده وضع موجود، ۲۸ مفهوم به‌عنوان عوامل مداخله‌گر به‌وجود آورنده وضع موجود، ۴۹ مفهوم درحوزه راهبردها و راهبردهای اثربخش در ایجاد وضعیت مطلوب و در نهایت ۱۶ مفهوم به‌عنوان پیامدهای ناشی از اعمال راهبردهای عمل شناسایی شدند. کدهای محوری در ۲۶ مقوله اصلی (کد انتخابی) دسته‌بندی و مصادیق و مفاهیم به‌دست آمده در قالب الگوی پارادایمی شامل شرایط علی (۵ مقوله)، شرایط زمینه‌ای (۴ مقوله)، شرایط مداخله‌گر (۵ مقوله)، راهبردها (۸ مقوله) و پیامدها (۴ مقوله) قرار گرفتند که در جدول ۱ ارائه شده اند:

جدول ۱: کدهای استخراج شده از مصاحبه‌ها

ردیف	مفاهیم	مقولات	نشانگرها	کدهای اصلی	طبقات
۱.	سابقه میراث فرهنگی ایران			۱. میراث فرهنگی	۱. میراث فرهنگی
۲.	وجود جاذبه‌های فرهنگی و دینی در ورزش			۲. جاذبه‌های فرهنگی و دینی	۲. جاذبه‌های فرهنگی و دینی

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

عوامل زمینه‌ای ناکارآمدی در توانمندسازی کارکنان	P2,P4,P7,P 9,P15,P15, P17,P17	جاذبیت‌های فرهنگی کشور	قدمت و تنوع ورزش‌های بومی - محلی ایران نسبت به سایر کشورها	۳.
			تصمیمات دوگانه سیاسی در ورزش جهانی	۴.
			سرمایه‌گذاری کلان کشورها در جهت	۵.
	P1,P3,P10, P11,P14	سیاسی کاری جهانی	کسب کرسی‌های بین‌المللی عدم‌میدان دادن خارجی‌ها به مسئولان ایرانی	۶.
			دور شدن ورزش از قوانینی که تاکید بر	۷.
			عدم‌سیاسی بودن ورزش دارند	۸.
			رفتار و برخورد ورزشکاران در مسابقات و پس از آن	۹.
	P3, P5,P6,P7,P 12,P14,P1 5	پیش‌نیازهای فرهنگی	آشنایی با فلسفه نمادها در ورزش کسب مقام‌های جهانی	۱۰.
			رفع نیازهای اولیه ورزشکار	۱۱.
			پذیرش قوانین و داوری توسط بازیکنان	۱۲.
			الگوگیری ورزشکاران از مربیان، داوران و مسئولان	۱۳.
			انتقال فرهنگ از خانواده به جامعه	۱۴.
	P1,P3,P4,P 7,P8,P12, P16,P19	الگوگیری فردی جاذبتهای فرهنگی ورزش	انتقال فرهنگی به ورزشکاران و هواداران پر مخاطب بودن ورزش	۱۵.
			شعارها و قوانین ورزشی در جهت صلح و جوانمردی، برابری و عدم تبعیض	۱۶.
			ضعف در سیستم آموزشی ایران	۱۷.
			عدم آشنایی با قوانین و مقررات	۱۸.
	P4,P7,P13, P14,P13	آموزش و توسعه	کمبود مربیان حرفه‌ای برای سطح پایه	۱۹.
			بی توجهی به تقویت فرهنگی در نسل پایه	۲۰.
			کمبود آموزش‌های کاربردی مدیران	۲۱.
			نبود مدیران توانمند در مبحث دیپلماسی	۲۲.
		نیروی انسانی		۲۳.

P1,P3,P4,P 8,P12,P16, P18		۲۴. عدم تسلط کافی مسئولان با زبان انگلیسی
		۲۵. عدم چابکی نیروی انسانی در مباحث فرهنگی و ورزشی روز
		۲۶. عدم بهره‌گیری از افراد توانمند و پر سابقه در مدیریت ایران
		۲۷. نبودن کارشناسان و جامعه شناسان در بدنه ورزش
		۲۸. عدم آشنایی مسئولان کشور با اصول روابط دیپلماتیک
P1,P2,P3,P 5,P7,P10,P 15,P16,P1 7,P19	بهره نگرفتن از فرصت ها	۲۹. بی‌توجهی به برندسازی رویدادهای ملی
		۳۰. کوتاهی در ثبت جهانی ورزش‌های بومی و ملی
		۳۱. بی‌توجهی به قدرت چانه‌زنی
		۳۲. عدم حمایت از ورزشکاران طراز اول ایران
		۳۳. جهت گرفتن پست‌های بین‌المللی در ورزش نبود نگاه ملی و دیپلماسی در مسئولان ورزش ایران
		۳۴. وجود موانع ذهنی و نبود عزم جدی در توسعه دیپلماسی فرهنگی در مسئولان ایران
		۳۵. نبود عزم جدی در ترویج و توسعه ورزش‌های ملی به جهان
P1,P4,P6,P 7,P9,P10, P11, P13, P19	عوامل نگرشی	۳۶. نگاه رفع تکلیفی به ورزش همگانی
		۳۷. نتیجه‌محوری به جای فرایندمحوری در ورزش
		۳۸. محدود ساختن خود با مسائل فرهنگی مختص به قشر خاص
		۳۹. جمود فکری برخی از مسئولان ورزش کشور
		۴۰. نبود نگاه مسئله‌محور و خلاقانه در مسائل فرهنگی ورزشی
		۴۱. کمیت‌گرایی به جای کیفیت‌گرایی

عوامل مداخله‌گر موانع و تعارضات قانونی-مدیریتی	تناقضات رفتاری P1,P7,P10, P15,P16	۴۲. عدم پیاده کردن اخلاقیات در سیاست، اقتصاد و سایر ارکان ایران
		۴۳. همراهی نبودن گفتار و رفتار مبلغان فرهنگی و مسئولان
		۴۴. پشت کردن به ارزش‌های فرهنگی به دلیل منافع شخصی
		۴۵. عدم رعایت فرهنگ در بدنه ارگان‌های ورزشی
		۴۶. رشوه‌دهی مدیران نالایق به رسانه‌ها برای تمجید از آنها
		۴۷. عدم برخورد جدی با ورزشکاران در صورت عدم رعایت قوانین
		۴۸. نداشتن جایگاه واقعی اداره کل امور بین‌الملل
		۴۹. عدم نظارت و بازرسی و بازخواست مدیران
		۵۰. ضعف اداره کل بین‌الملل
	عوامل مدیریتی P1, P3, P5, P8, P10, P12, P14, P15, P16, P19	۵۱. نبود امکانات ورزشی برابر در استان‌های مختلف
		۵۲. عدم همسویی کمیته ملی المپیک با وزارت ورزش
		۵۳. عدم وجود تفکر راهبردی و بلندمدت در حوزه فرهنگ و ورزش
		۵۴. عدم یکپارچگی و کهنگی قوانین
		۵۵. نداشتن ضمانت اجرایی تصمیمات
	عوامل قانونی P1,P4,P9,P 10,P13,P1 4	شورای عالی ورزش
		۵۶. عدم رعایت شیوه‌نامه‌های بین‌المللی المپیک توسط وزارت ورزش
		۵۷. نبود قواعد و ضوابط و چارچوب مشخص برای اهداف دیپلماسی ورزشی

راهنمای عمل میزان و برنامه‌ریزی بهینه			۵۸.	عدم وجود قرارداد محکم برای رعایت ضوابط اخلاقی توسط ورزشکار
			۵۹.	نگاه حزبی و سیاسی در انتخابات مدیریت پست‌های ورزشی
			۶۰.	دخالت مجلس در انتخاب مدیران وزارت ورزش
			۶۱.	قدرت‌دهی بیش از حد به روسای فدراسیون‌ها
	P5,P6,P8,P10,P13,P15,P19	عوامل سیاسی داخلی	۶۲.	دخالت مستقیم دولت در ورزش و باشگاه‌داری
			۶۳.	وجود تعارضات برخی ارزش‌های کشور با قواعد و هنجارهای حاکم بر ورزش جهان
			۶۴.	وجود نگاه‌های حزبی و سیاسی در ورزش
			۶۵.	سیاست زدگی ورزش در سطح ملی و فراملی
			۶۶.	ضعف در ارائه ارزش‌های مشخص
			۶۷.	عدم نگاه به ورزش به‌عنوان یک مکتب تربیتی
	P2,P5,P6,P9,P12,P13,P16	ناآگاهی و بی‌توجهی	۶۸.	عدم کارایی رسانه‌های ورزشی با وجود تعدد روزنامه‌های ورزشی
			۶۹.	عدم استخراج ارزش‌های فرهنگی و ایدیولوژیک قابل ارائه از طریق ورزش
			۷۰.	بهره‌گیری از فضای مجازی و بازی‌های الکترونیک ورزشی برای توسعه فرهنگی
	P2,P3,P4,P10,P14	بهره‌گیری از فناوری و رسانه	۷۱.	تولید محتوای فرهنگی جذاب
			۷۲.	استفاده از رسانه‌ها در جهت توسعه و ترویج مشارکت فرهنگی در ورزش
		هم‌افزایی	۷۳.	برگزاری جلسات منظم بین مسئولان ورزش کشور

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

P1,P6,P7,P 8,P11,P17, P18, P19		هماهنگی و همفکری با سفرا در کشور مقصد قبل از اعزام تیم هماهنگی بین وزارت ورزش، وزارت آموزش و پرورش، وزارت گردشگری، وزارت فرهنگ و سایر وزارتخانه‌های مرتبط برای توسعه فرهنگی سازو کار بهره‌گیری از تجربیات مدیران قبلی بهره‌گیری و بومی‌سازی الگوهای جهانی شناسایی نقاط ضعف و قوت اقدامات فرهنگی در گذشته بهره‌گیری از پتانسیل فکری سفرای کشور در جهت الگوگیری فرهنگی خواهرخواندگی با شهرهای کشورهای دیگر ارائه برنامه‌های فرهنگی جهان شمول در ورزش نه مختص به قشر خاص استفاده از بازیکنان خارجی در تیم‌های باشگاهی همکاری با کشورهای دارای قرابت فرهنگی و زبانی لژیونر شدن بازیکنان ایرانی در تیم‌های خارجی انتخاب افراد شایسته در پست‌های فرهنگی ورزش تغییر نگاه مسئولان به دیپلماسی فرهنگی از طریق ورزش برگزاری دوره‌های تخصصی لازم در زمینه روابط بین‌الملل، پروتکل و تشریفات بین‌المللی	۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷.
P1,P2,P8,P 9,P10,P13	تجربه‌آموزی		
P5,P6,P8,P 13,P14,P1 6,P17,P18	اتحاد آفرینی		
P1,P2,P3,P 4,P6,P8,P1 0,P11,P12, P14,P15,P 17,P18	توانمندسازی نیروی انسانی		

		بهره‌گیری از متخصصان برای ضابطه‌مند کردن اهداف دیپلماسی فرهنگی	۸۸.
		آموزش قوانین هر کشور و اعلام قوانین داخلی به مسئولان مقصد قبل از اعزام تیم‌ها	۸۹.
		استقلال مالی ورزش کشور	۹۰.
		تهیه استانداردهای اخلاقی و رفتاری برای ورزشکاران و مربیان	۹۱.
		کسب کرسی‌های بین‌المللی	۹۲.
P1,P2,P5,P7,P9,P11,P13,P15,P16,P19	مدیریت و برنامه‌ریزی	رعایت قوانین ورزشی بین‌المللی	۹۳.
		حضور کمیته ورزش در کمیسیون فرهنگی ایران	۹۴.
		ثبات مدیریت	۹۵.
		دریافت تعهد حرفه‌ای از ورزشکار	۹۶.
		شرح وظیفه برای هریک از وزارتخانه‌های مرتبط با ورزش کشور و اعزام تیم	۹۷.
		تغییر نقش مالکیت دولت به نقش نظارتی	۹۸.
		تربیت ورزشکاران به‌عنوان سفیران فرهنگی	۹۹.
		اعتقاد و پایبندی به سنت‌ها و ارزش‌ها در کلیه سطوح ورزشی ایران	۱۰۰.
		بهره‌گیری از ظرفیت‌های گردشگری و آثار باستانی	۱۰۱.
P2,P3,P4,P5,P6,P7,P9	ارزش‌سازی فرهنگی	سمبل‌سازی و نمادسازی از اسطوره‌های فرهنگی ورزشی	۱۰۲.
,P12,P13,P14,P17		تقدیر از ورزشکاران برتر در حوزه اخلاقی فرهنگی	۱۰۳.
		تدوین استانداردهای لازم فرهنگی در هوادار همچون فرهنگ اعتراض، فرهنگ حمایت و ...	۱۰۴.

۱۰۵.	توسعه ورزش کارگری و کارمندی	
۱۰۶.	تقویت همبستگی و هویت ملی از طریق ورزش دانش‌آموزی و دانشجویی	
۱۰۷.	انجام مسئولیت اجتماعی توسط ورزشکار و باشگاه‌های ورزشی	
۱۰۸.	بهره‌گیری از ظرفیت بخش خصوصی در توسعه ورزش	
۱۰۹.	استفاده از پتانسیل فرهنگی استان‌ها و قومیت‌های مختلف	
۱۱۰.	تمرکززدایی و بودجه‌بندی و توسعه زیرساخت بر اساس ورزش محبوب هر استان	
۱۱۱.	توسعه ورزش همگانی به‌عنوان زیربنای فرهنگی	
۱۱۲.	ارائه قابلیت‌های کشور از طریق میزبانی مسابقات با برنامه‌ریزی	
۱۱۳.	حمایت سخت‌افزاری و نرم‌افزاری از ورزش‌های بومی کشور	ظرفیت سازی فرهنگی P5,P9,P13, P16, ,P17, ,P18
۱۱۴.	برگزاری جشنواره‌های متعدد ورزش بومی و محلی و استفاده از آن در مناسبات و مراسمات ملی	
۱۱۵.	همراهی وزیر ورزش با رئیس‌جمهور در سفرهای بین‌المللی	
۱۱۶.	توسعه زیرساخت‌های ورزشی فرهنگی با حمایت دولت	
۱۱۷.	شروع آموزش ورزش‌های باستانی و اصول اخلاقی، فرهنگی در مدارس	

توسعه پایدار / ورزش در نقش قرارگاه توسعه و آبادی	برگزاری مراسمات فرهنگی ورزشی و			۱۱۸.	اجرای ورزش‌های بومی با دعوت از
	سفرای سایر کشورها			۱۱۹.	شکل‌دهی مثبت به افکار عمومی
	P1,P3,P4,P			۱۲۰.	بهبود شدن شرایط روانی افراد به دلیل
	7,P13,P16,	توسعه اجتماعی		۱۲۱.	مشارکت‌های جمعی
	P19			۱۲۲.	کاهش هولوگونیسیم در ورزش
				۱۲۳.	ارتقای فرهنگ مردم کشور
				۱۲۴.	افزایش غرور ملی و احترام بین‌المللی
	P2,P12,P1	هویت سازی		۱۲۵.	انتقال فرهنگ بومی و محلی از طریق
	3,P17,P19			۱۲۶.	مشارکت افراد
				۱۲۷.	تربیت نسل ورزش دوست
				۱۲۸.	ایجاد سرمایه اجتماعی
				۱۲۹.	جمع‌آوری منابع و بهره‌مندی از آنها
	P1,P3,P9,P	پیامدهای		۱۳۰.	کسب میزبانی رویدادهای بزرگ
	10,P16,P1	اقتصادی		۱۳۱.	توسعه صنعت گردشگری ورزشی
	8, P19			۱۳۲.	جلب توجه رسانه‌ای
				۱۳۳.	جذب سرمایه‌گذاران
				۱۳۴.	توانایی دیپلماسی ورزشی در حل گره‌های
	P2,P4,P5,P	حل مناقشات		۱۳۵.	سیاسی بین کشورها
	6,P7,P8,P9	بین‌المللی		۱۳۶.	کاهش منازعات سیاسی در زمان برگزاری
	,P10			۱۳۷.	مسابقات جهانی ورزش
				۱۳۸.	توسعه فرهنگ و صلح

کدگذاری محوری

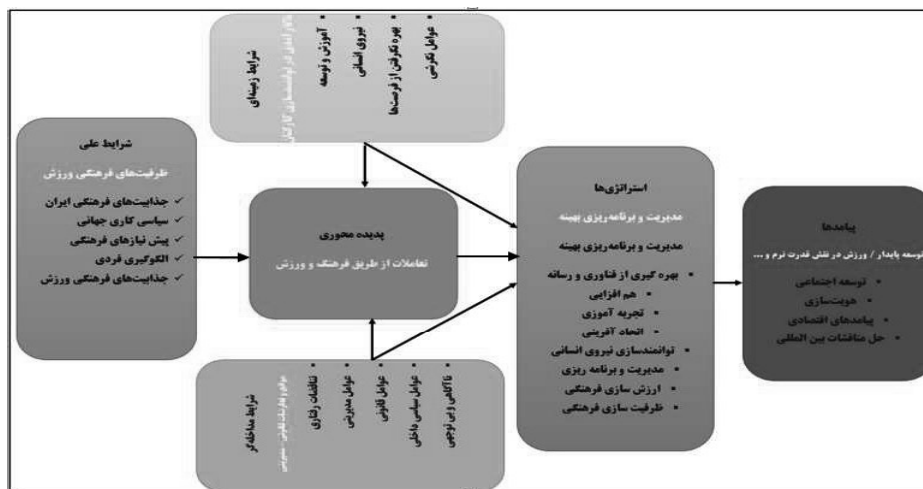
، محوری فرایند ربط‌دهی مقوله‌ها به زیرمقوله‌ها و پیوند دادن مقوله‌ها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. این کدگذاری به دلیل اینکه حول محور مقوله تشریح می‌شود، «محوری» نام دارد. در این مرحله یکی از مقوله‌ها به عنوان محور انتخاب و در مرکز توجه قرار می‌گیرد و سایر مقوله‌ها به‌طور نظری به آن ارتباط داده می‌شوند. ارتباط بین مقوله

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

محوری با سایر مقوله‌ها در پنج مرحله امکان تحقق می‌یابد: شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و بستر ساز، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها.

کدگذاری انتخابی

پس از اینکه تمامی داده‌ها کدگذاری باز و محوری شدند، نوبت به گروه‌بندی آن‌ها رسید. در واقع هدف نظریه‌پردازی بنیادی، تولید نظریه است، نه توصیف صرف پدیده. برای تبدیل تحلیل‌ها به نظریه، طبقه‌ها باید به‌طور منظم به یکدیگر مرتبط شوند. کدگذاری انتخابی بر اساس نتایج دو مرحله قبلی کدگذاری، مرحله اصلی نظریه‌پردازی است. در گروه‌بندی کدها، کدهای محوری مستخرج از مصاحبه‌ها گروه‌بندی و سپس گروه‌های ایجاد شده با یکدیگر مقایسه شدند تا گروه‌های اصلی و ابعاد هر یک شناسایی و استخراج گردند. البته در این مرحله مراجعه به ادبیات نظری پژوهش کمک زیادی به هرچه دقیق‌تر شدن گروه‌بندی‌ها کرد. حال با مشخص شدن موارد مذکور، با جای‌گذاری مقوله‌ها در الگوی پارادایمی، مدل مفهومی این پژوهش در شکل ۱ ارائه شده است:

شکل ۱: مدل پارادایمی نهایی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی تحقیق، طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌باشد. نتایج بررسی عوامل علی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد ظرفیت‌های فرهنگی ورزش سبب توسعه و ترغیب دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران یا به عبارتی سبب تعاملات از طریق فرهنگ و ورزش می‌گردد. ظرفیت‌های فرهنگی ورزش از طریق جذابیت‌های فرهنگی، سیاسی کاری جهانی، پیش‌نیازهای فرهنگی، الگوگیری فردی و جذابیت‌های فرهنگی ورزش

باعث بهبود و توسعه تعاملات از طریق فرهنگ و ورزش می‌شود. یافته‌های پژوهش حاضر در مورد عوامل اصلی توسعه دیپلماسی فرهنگی ایران با نتایج تحقیقات هایس (۲۰۲۴)، چناری بخشی و همکاران (۱۳۹۸)، میریوسفی و سلاجقه (۱۳۹۷)، ژائو و کنی‌جی‌نینگ (۲۰۲۱) و گراماولزی و دوسزی (۲۰۲۱) همسو می‌باشد و تحقیق ناهمسویی در این مورد مشاهده نگردید. در تبیین این همسویی باید گفت که به منظور توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش باید از ظرفیت‌های فرهنگی، پیش‌نیازهای فرهنگی و جذابیت‌های فرهنگی و جذابیت‌های ورزش استفاده نمود. ورزش این قابلیت را دارد که به‌عنوان یک کانال مهم برای گسترش بین‌المللی فرهنگ، ارزش‌ها و حتی اهداف سیاست خارجی یک کشور عمل نماید. لذا وزارت ورزش و جوانان باید به دنبال استفاده از رشته‌های ورزشی، رویدادهای ورزشی و ورزشکاران در تلاش برای ایجاد تصویر یا برقراری رابطه با دیگر کشورها باشد. علاوه بر این باید به مواردی همچون سنت‌های عامه مردم، آداب و رسوم، شعار و اخلاقیات، ارزش‌ها، عقاید و بینش حاکم بر جامعه ایرانی نیز توجه ویژه داشت، چرا که فرهنگ تحت تاثیر این موارد می‌باشد. نتایج تحقیق بیداله‌خانی (۱۴۰۰) نشان داد که کشور نروژ با وجود ضعف‌های مهم ژئوپلیتیکی از جذابیت و محبوبیت بالایی در سطح نظام بین‌المللی برخوردار گردیده است، زیرا توانسته با بهره‌گیری از فرهنگ و از طریق ابزارهای دیپلماسی فرهنگی شهرت و محبوبیت بین‌المللی مثبتی کسب کند.

ورزش از نظر ماهوی و ذاتی، امری فرهنگی است و توجه به توسعه فرهنگی آن از اهمیت بالایی برخوردار است. از آنجا که فرهنگ، زیربنای تمامی تغییرات و تحولات در جامعه است، مسلماً توسعه فرهنگی ورزش نیز در این زمینه تابعی از فرهنگ و توسعه فرهنگی در سطح کلان می‌باشد. لذا همراه کردن دیپلماسی ورزشی با روابط فرهنگی از جمله مؤلفه‌های مولد قدرت نرم می‌باشد و ورزش بستری مناسب برای ارائه و ظهور خرده‌فرهنگ‌های کشورهای مختلف به‌ویژه میزبانان رویدادهای بزرگ ورزشی است. در واقع کشورها از طریق نمایش فرهنگ خود در رویدادهای بزرگ ورزشی می‌توانند به قبض و بسط جایگاه خود در عرصه بین‌المللی بپردازند. هایس (۲۰۲۴) معتقد است که دیپلماسی ورزشی، شکلی جذاب و ارزشمند از قدرت نرم است.

الگوهای فردی در توسعه دیپلماسی، دیپلماسی ورزشی و دیپلماسی فرهنگی ورزش نقش بسزایی دارند. حضور ورزشکاران (رفتار مسئولانه اسطوره‌هایی همچون تختی، علی دایی، ورزشکاران زن محجبه، حضور خانم ساره جوانمردی به‌راه فرزندش برای دریافت مدال قهرمانی در مسابقات پارالمپیک آسیایی هانگ‌زوه به‌عنوان نماد احترام گذاشتن زن به نقش خانواده و نقش مادری)، مربیان و اسطوره‌های ورزشی ایران به عنوان سفیران غیررسمی ایران علاوه بر ایجاد تفاهم بین مردم ایران و سایر کشورها باعث نفوذ فرهنگی ایران و فراتر از آن، دیپلماسی و روابط مطلوب ایران با سایر کشورها خواهد شد.

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

از سوی دیگر، مولفه مهم دیگری که می‌تواند در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران عامل تاثیرگذاری باشد، ارتباطات فراملی و کسب کرسی‌های بین‌المللی می‌باشد که به‌عنوان یکی از منابع قدرت غیرملموس و ابزاری برای دستیابی به اهداف ایران در عرصه بین‌الملل و روابط و جلوگیری‌کننده از برنامه‌ها و اهداف سیاسی کاری جهانی می‌باشد. این امر در تعمیق و نهادینه کردن روابط ایران با سایر کشورها و ایجاد بستر مناسب برای میزبانی رقابت‌های ورزشی و ارتقا و تعمیق روابط می‌باشد. حضور در عرصه‌ها و کرسی‌های بین‌المللی باعث رفع چالش‌های حضور برخی رشته‌های ورزشی، حضور بانوان محجبه در رقابت‌های بین‌المللی، کسب میزبانی در رویدادهای بین‌المللی و اشاعه ارزش‌های ایرانی-اسلامی و روشن شدن مواضع فرهنگی و ملی و تغییرنگرش‌های منفی و تبلیغات موثر خواهد شد.

نتایج بررسی عوامل زمینه‌ساز در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد ناکارآمدی در توانمندسازی کارکنان از طریق آموزش و توسعه نیروی انسانی، بهره‌نگرفتن از فرصت‌ها و عوامل نگرشی می‌تواند بر راهبردهای توسعه تعاملات از طریق فرهنگ و ورزش اثرگذار باشد. این شرایط بستر حاکم بر سازمان‌های متولی و ذی‌نفعان حوزه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران بوده و بر راهبردهای توسعه فرهنگی ورزش ایران تأثیر می‌گذارند. براساس دیدگاه مصاحبه‌شوندگان یکی از عواملی که می‌تواند سبب افزایش توانمندی در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران شود بحث آموزش و توسعه می‌باشد. با آن که سازمان‌های بسیاری در حوزه فرهنگ ذینفع می‌باشند اما به دلیل ناکارآمدی سیستم آموزشی، توسعه فرهنگی دچار مشکل گردیده و لذا دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نتوانسته موفقیت لازم را داشته باشد. این یافته با نتایج تحقیق محمدحسن و همکاران (۱۴۰۲) ناهمسو می‌باشد. در تبیین این ناهمسویی باید گفت که منابع انسانی اعم از مدیران و کارکنان، نقش پررنگی در توسعه سازمان‌ها و نهادها دارند و توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش نیز از این قاعده مستثنی نیست و مدیران و کارکنان وزارتخانه‌های ذی‌نفع در حوزه دیپلماسی فرهنگی ورزش برای انجام فعالیت‌های بین‌المللی و کسب کرسی‌ها نیازمند آموزش و توسعه می‌باشند. علاوه بر این، تاثیر آموزش بر رفتارهای فرهنگی افراد به‌ویژه در حوزه ورزش بسیار با اهمیت و اثرگذار می‌باشد. این آموزش در مراکز آموزشی توسط مدارس و دانشگاه‌ها و از طریق آموزش آداب و رسوم و شعائر و اخلاقیات و ارزش‌ها آغاز می‌گردد. در ادامه و در باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی و مراکز فرهنگی و شهرداری این آموزش را از طریق الگو برداری، ارتباطات فردی و اجتماعی، حقوق و تکالیف میان افراد و گروه‌ها دنبال خواهد شد.

براساس دیدگاه مصاحبه‌شوندگان عامل مهم و اثرگذار دیگر، نیروی انسانی یا سرمایه انسانی است که می‌تواند گامی بلند در جهت توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران بردارد. به جرات می‌توان گفت که یکی از دلایل اصلی عدم موفقیت در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش در طول این سال‌ها، نبود نیروی انسانی کارآمد و با سابقه در مباحث فرهنگی و ورزشی و عدم آشنایی به اصول روابط دیپلماتیک می‌باشد. همین عامل در آموزش و انتقال سنت‌ها،

آداب و رسوم، ارزش‌ها و آرمان‌های اجتماعی جامعه و فرهنگ ایرانی-اسلامی، پیشبرد اهداف توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش، بهره‌گیری از فرصت‌ها، کسب کرسی‌های بین‌المللی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی نیز بسیار تاثیرگذار می‌باشد. این یافته با نتایج تحقیق محمدحسن و همکاران (۱۴۰۲)، قادری و همکاران (۱۴۰۱) همسوست، چرا که توسعه و توانمندسازی نیروی انسانی نیازمند آموزش و پرورش، بهره‌گیری از مدیران و افراد توانمند در حوزه فرهنگی و ورزشی، آشنایی به قوانین و اصول روابط دیپلماتیک، بهره‌گیری از فرصت‌های مطالعاتی، آشنایی به زبان بین‌المللی، کسب کرسی‌های بین‌المللی و ... می‌باشد.

علاوه بر این استفاده از ورزشکاران نخبه و افراد فعال در جوامع بین‌المللی ورزشی نیز می‌تواند گام مهمی در جهت ارتقای دیپلماسی و توسعه روابط داشته باشد. نخبگان و ورزشکاران طراز اول به‌عنوان دیپلمات‌های ورزشی به نوعی نمایندگان فرهنگی کشورهای خود نیز به حساب می‌آیند که فرهنگ کشور خود را در جهان به نمایش می‌گذارند.

عامل مهم و زمینه‌ساز توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران، عوامل نگرشی می‌باشد. ارتباطات و تعاملات با کشورهای دیگر نیاز به تغییر نگرش در این حوزه دارد. در وهله نخست وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذینفع در حوزه فرهنگ، ورزش و دیپلماسی باید رویکرد منفعلانه و تزئینی خود را تغییر دهند و اقدامات راهگشا و اثربخشی را در پیش بگیرند. بدین منظور باید تغییر نگرشی در نهادهای سیاست‌گذار، ناظر و هماهنگ‌ساز به ویژه در بحث قانون‌گذاری در عرصه بین‌الملل و دیپلماسی فرهنگی ورزش نیز صورت بگیرد، چرا که این موارد می‌توانند با شکل دادن به دیپلماسی فرهنگی از طریق ورزش و رویدادهای ورزشی بستری برای پیشبرد اهداف دیپلماسی در سطح بین‌المللی فراهم نمایند. لذا توسعه دیپلماسی فرهنگی از طریق ورزش نیازمند نگاه ملی و عزم جدی در مسئولان، عدم محدود شدن صرف به مسائل فرهنگی مختص به قشر خاص، داشتن نگاه مسئله محور و خلاقانه به مسائل فرهنگی ورزشی و کیفیت‌گرایی، همکاری سازنده بین سازمان‌های ذینفع در فرهنگ و ورزش و در دستور کار قرار دادن و استفاده از پتانسیل ورزش توسط این سازمان‌هاست و در این صورت می‌توان به بهبود شرایط موجود و در نتیجه ارتقای دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران امیدوار بود. این یافته با نتایج تحقیق کریمی و همکاران (۱۴۰۱)، محمدی و همکاران (۱۴۰۱) و موسوی گرگری و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد.

نتایج بررسی عوامل مداخله‌گر در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد عواملی که سبب تسهیل یا مانع از توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران می‌گردد، موانع و تعارضات قانونی-مدیریتی می‌باشد. این عامل از طریق تناقضات رفتاری، عوامل مدیریتی، عوامل قانونی، عوامل سیاسی داخلی و ناآگاهی و بی‌توجهی مانعی در روند توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش خواهد شد که با نتایج تحقیقات جوادی‌پور و راسخ (۱۳۹۸) و پیمان‌فر و همکاران (۱۳۹۸) همسو می‌باشد. در تبیین این همسویی باید گفت که به دلیل نبود قواعد و ضوابط و چارچوب مشخص برای

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

اهداف دیپلماتیک ورزش، نبود جایگاه مشخص برای دیپلماسی در ورزش، ناهماهنگی و ناهمخوانی شرایط موجود با رویکردهای بین‌المللی، عدم حمایت از جایگاه اشخاص صاحب کرسی‌های بین‌المللی و ناهماهنگی میان متصدیان و پست‌های اداره امور بین‌المللی، همراستا نبودن گفتار و رفتار مبلغان فرهنگی و مسئولان، استفاده از ظرفیت بالقوه در ورزش با چالش‌های جدی مواجه شده است. همچنین نگاه حزبی و سیاسی، دخالت مجلس در انتخاب مدیران سازمان‌ها و وزارتخانه‌های ذینفع در حوزه فرهنگ، قدرت‌دهی بیش از حد به روسای فدراسیون‌ها، دخالت مستقیم دولت در ورزش و باشگاه‌داری، وجود تعارضات برخی ارزش‌های ایران با قواعد و هنجارهای حاکم بر ورزش جهان و سیاست‌زدگی ورزش در سطح ملی و فراملی مزید بر علت شده و جلوی توسعه تعاملات فرهنگی ورزش را گرفته است. لذا برای استفاده از ظرفیت فرهنگی با رویکرد ورزش و برای ارتباط با دیگر کشورها و برقراری ارتباط سازنده و تعامل بهره‌ور می‌توان از پتانسیل‌های فرهنگی و مبنا قرار گرفتن حاکمیت دستگاه‌های سیاست‌گذار در امر فرهنگ استفاده نمود و به عنوان ابزاری کارآمد و مؤثر در بهبود تصویر ایران اسلامی در جامعه بین‌الملل و افزایش و ارتقای قدرت نرم ایران بهره برد. عامل مهم و تسهیل‌کننده دیگر در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران، مدیریت و برنامه‌ریزی صحیح می‌باشد که می‌تواند حرکت توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران را منظم‌تر و روند توسعه آن را با سرعت بیشتر دنبال کند.

نتایج بررسی راهبردهای (راهبردهای عمل) توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد تحت تأثیر شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر، مدیریت و برنامه‌ریزی بهینه توسط ذینفعان باعث بهبود و توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران خواهد شد. این راهبرد با بهره‌گیری از فناوری و رسانه، هم‌افزایی، تجربه‌آموزی، اتحاد آفرینی، توانمندسازی نیروی انسانی، مدیریت و برنامه‌ریزی، ارزش‌های فرهنگی و ظرفیت‌سازی فرهنگی میسر خواهد شد. یافته تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات محمدحسن و همکاران (۱۴۰۲)، قادری و همکاران (۱۴۰۱)، کریمی و همکاران (۱۴۰۱)، حسینی عسگرآبادی و همکاران (۱۳۹۹)، پیمان‌فر و همکاران، جوادی‌پور و راسخ (۱۳۹۸)، اژدری و همکاران (۱۳۹۶)، ژائو و کنی‌جی‌نیگ (۲۰۲۱)، آختمروف و آمینوا (۲۰۲۰) و ترانکوز و هیبر (۲۰۱۷) همسو می‌باشد. بنظر می‌رسد دلیل همسویی نتایج تحقیقات انجام گرفته با تحقیق حاضر آن است که توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش متأثر از عوامل و سازمان‌های مختلف در حوزه فرهنگ از جمله: آموزش و پرورش، وزارت علوم، وزارت ورزش و جوانان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، باشگاه‌ها، فدراسیون‌ها، کمیته ملی المپیک و پارالمپیک و شهرداری‌ها می‌باشد. لذا با استفاده از هم‌افزایی و هماهنگی بین سازمان‌ها و وزارتخانه‌های مرتبط و بهره‌گیری از ظرفیت‌های آموزشی و الگوسازی از طریق آموزش و مبادله تجربیات از طریق افراد سرآمد و آموزش‌دیده می‌توان ظرفیت‌های فرهنگی و هویت فرهنگی ایران را بیش از پیش هویدا نمود. همچنین با توجه به گستره فرهنگ و عوامل و سازمان‌های تأثیرگذار در آن، مدیریت و برنامه‌ریزی صحیح در گرو خلق و بهره‌گیری از الگوهای راهبردی متناسب می‌باشد. مدیریت و

برنامه‌ریزی راهبردی که جنبه‌های متفاوت این پدیده را در بر گرفته و متأثر از ارزش‌های جامعه ایرانی و به دنبال تدوین نقشه راه توسعه آن باشد. بنابراین پیشبرد اهداف در جهت توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نیازمند جذب و توانمندسازی مدیران در راستای کسب کرسی‌های بین‌المللی، میزبانی رویدادهای بین‌المللی، تهیه استانداردهای اخلاقی و رفتاری برای ورزشکاران و مربیان، رعایت قوانین ورزشی بین‌المللی، حضور کمیته ورزش در کمیسیون فرهنگی، ثبات مدیریت، انتخاب افراد شایسته در پست‌های فرهنگی ورزش، تغییر نگاه مسئولان به دیپلماسی فرهنگی از طریق ورزش، برگزاری دوره‌های تخصصی لازم در زمینه روابط بین‌الملل، بهره‌گیری از متخصصان برای ضابطه‌مند کردن اهداف و آموزش قوانین، استفاده از ظرفیت اسطوره‌ها و قهرمانان ورزشی، ارتباطات فراملی تیم‌ها، مربیان و ورزشکاران است.

علاوه بر این، کشورها از طریق نمایش فرهنگ خود در رویدادهای مختلف به خصوص رویدادهای ورزشی به قبض و بسط جایگاه خود در عرصه بین‌الملل می‌پردازند. لذا به منظور شناساندن ظرفیت‌های فرهنگی ایران اسلامی باید از فناوری، رسانه‌ها، فضای مجازی و تولید محتوا در جهت معرفی و ترویج فرهنگی ایرانی-اسلامی استفاده نمود. رسانه علاوه بر معرفی ویژگی‌های فرهنگی ایران، در انتقال ارزش‌ها، آداب و رسوم (حضور ورزشکاران به‌ویژه بانوان محجبه در مسابقات رسمی) می‌تواند نقش بسزایی داشته باشد. از طرف دیگر، باید گفت که فرهنگ یک ملت تحت تاثیر بینش‌ها، عقاید حاکم و ارزش‌ها، اهداف و آرمان‌های اجتماعی می‌باشد. به عبارت دیگر، فرهنگ الگوی یکپارچه‌ای از عقاید و رفتارهاست که بستگی زیادی به ظرفیت‌های فکری و یادگیری اجتماعی دارد. ورزش این پتانسیل را داراست که بر طرز فکر و رفتار مشترک توده‌ها تأثیر بگذارد و فرصت‌هایی را برای ارتباط مردم با مردم فراهم کند که به طور متناوب بر تفکر سیاسی تأثیر می‌گذارد. همین امر باعث ایجاد اعتماد و همبستگی افراد جامعه نیز خواهد شد. لذا با استفاده از این راهبرد و به کمک اسطوره‌های ورزشی (رفتار مسئولانه اسطوره‌هایی همچون تختی، علی دایی و ...) می‌توان در ایجاد همبستگی داخلی نیز استفاده نمود.

نتایج بررسی پیامدهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران نشان داد پیامد و نتایج حاصل از به‌کارگیری راهبردهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران، توسعه پایدار ورزش در نقش قدرت نرم خواهد بود و باعث بهبود و توسعه اجتماعی، هویت‌سازی، توسعه اقتصادی و حل مناقشات بین‌المللی می‌گردد. اگر ذینفعان، راهبردهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران را به درستی تدوین و فرایندها و مسیرهای مناسبی را ارائه نمایند و این فرایندهای اتخاذ شده خروجی مناسبی داشته باشند، می‌توانند منجر به پیامدهایی شوند که باعث بهبود و توسعه تعاملات از طریق فرهنگ و ورزش خواهند شد. اولین پیامد حاصل از اجرای راهبردهای پیشنهادی در جهت توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران، پیامد توسعه اجتماعی بود. یافته تحقیق حاضر در زمینه پیامد اجتماعی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران با نتایج تحقیقات مین و چو (۲۰۱۹) و سبزی و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. به نظر می‌رسد دلیل احتمالی

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

این همسویی، رفتار انسانی و ارزش‌های انسانی ورزشکاران و اسطوره‌های ورزشی ایران در رقابت‌های بین‌المللی و جهانی در قالب بازی جوانمردانه (غلامرضا تختی و ...) باشد.

علاوه بر این، ورزش به عنوان ابزاری دیپلماتیک و تعاملات فرهنگی عامل مهمی در آشتی یا اتحاد، اعتمادسازی، اقناع و جلب مشارکت خواهد بود. همچنین با توجه به فشار گسترده تبلیغات منفی علیه ایران، استفاده از ابزار ترویج دیپلماسی فرهنگی ورزش از جمله سفیران ورزشی، برگزاری مسابقات دوستانه می‌تواند تا حدودی این حجم تبلیغات منفی را کاهش و ارتباطات ایران با سایر کشورها را پیوند دهد، چرا که ایجاد حس صلح و دوستی می‌تواند زمینه را برای کاهش تنش و تبلیغات منفی علیه ایران فراهم سازد و دیدی مثبت را به جهانیان القا کند و باعث احترام بین‌المللی گردد. در نتیجه این امر باعث بهبود و تصحیح تصویر ایران، تقویت دوستی، افزایش صلح، تحقق اهداف، مخاطب‌پذیری، انتقال فرهنگ بومی- محلی و اقلیمی ایران نیز خواهد شد. لذا باید گفت که توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران در حوزه پیامد توسعه اجتماعی موجب شکل‌دهی مثبت به افکار عمومی، بهتر شدن شرایط روانی و توسعه فرهنگی از طریق ورزش خواهد شد.

از طرف دیگر، نتایج تحقیق حاضر در مورد هویت‌سازی به‌عنوان یکی از پیامدهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران با نتایج تحقیقات هایس (۲۰۲۴)، گراماولزی و دوسزی، ژائو و کنی‌جی‌نینگ (۲۰۲۱) و اشناپدر (۲۰۱۸) همسو می‌باشد. دلیل احتمالی همسویی نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات انجام شده این است که فرهنگ یک ملت، بیش از هر چیز تحت تاثیر بینش‌ها و عقاید حاکم بر آن می‌باشد و ورزش می‌تواند به عنوان یک کانال مهم برای گسترش بین‌المللی فرهنگ، ارزش‌ها و حتی اهداف سیاست خارجی یک کشور عمل کند. تصویب مجوز حضور زنان محجبه ایرانی (به‌عنوان بخشی از هویت ایرانی- اسلامی) در میادین بین‌المللی نمونه بارزی از اشاعه بینش ایرانی- اسلامی در ورزش است.

علاوه بر این، رفتار فرهنگی قهرمانان به‌عنوان شخصیت نمادین یک ملت، متاثر از عوامل متعددی همچون ارزش‌ها، آرمان‌های اجتماعی، سنت‌ها، آداب و رسوم و اخلاقیات می‌باشد. به‌طور مثال، خصایص پهلوانی و جوانمردی امروزه منجر به لزوم تدوین دستورالعمل‌هایی برای انجام دادن رقابت‌های جوانمردانه در فدراسیون‌های ورزشی جهان شده است. همچنین توجه و حفظ محیط زیست به عنوان یک فرهنگ عامه‌پسند در بین ملل مختلف- نمونه بارز آن تصویر یوزپلنگ در حال انقراض ایرانی در مسابقات جام جهانی فوتبال بر روی پیراهن تیم ملی فوتبال ایران- مثال‌زدنی است.

نتایج تحقیق حاضر در زمینه پیامد اقتصادی به عنوان یکی از پیامدهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش با نتایج تحقیقات محمدحسن و همکاران (۱۴۰۲)، کریمی و همکاران (۱۴۰۱) و موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱) همسو می‌باشد. دلیل احتمالی این همسویی این است که ورزش پدیده‌ای فراگیر می‌باشد و به دلیل جذابیتی که بین

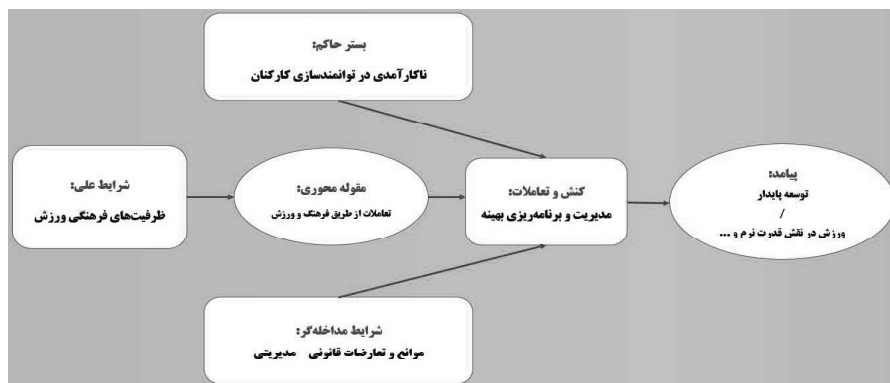
ملت‌ها دارد، فرصت تعامل با فرهنگ‌های دیگر ملل را تسهیل و زمینه را جهت تفاهم و ارتباط بیشتر فراهم می‌سازد. همین امر باعث کاهش تحریم‌های مختلف به‌خصوص تحریم‌های اقتصادی چند سال اخیر و گسترش دیگر زمینه‌ها و منافع اقتصادی ایران از طریق میزبانی مسابقات خواهد شد. لذا براساس نتایج به‌دست آمده باید گفت که توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران در حوزه پیامد اقتصادی موجب جمع‌آوری منابع و بهره‌مندی از آنها، کسب میزبانی رویدادهای بزرگ و جذب سرمایه‌گذاران خواهد شد.

از طرف دیگر نتایج تحقیق مروات و همکاران (۲۰۲۴) که به بررسی نقش دیپلماسی ورزشی در ارتقای صلح در چشم اندازهای جهانی پرداخته‌موند این امر می‌باشد که یکی از مواردی که به طور مستقیم بر سودمندی دیپلماسی ورزشی اثرگذار است، در دسترس بودن منابع مالی برای انجام سریع رویدادهای ورزشی می‌باشد.

یکی دیگر از پیامدهای توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش، حل مناقشات بین‌المللی می‌باشد که با نتایج تحقیقات صورت گرفته توسط، مروات و همکاران، دوینسکی (۲۰۲۴)، موسوی گرگری و همکاران (۱۴۰۱)، ژانو و کنی‌جی‌نینگ (۲۰۲۱)، آتختمروف و آمینوا (۲۰۲۰)، قادری و همکاران (۱۴۰۰) و سبزی و همکاران (۱۳۹۹) همسو می‌باشد. دلیل احتمالی این همسویی آن است که ورزش با فراهم کردن بستری کارآمد برای طرفین درگیر در مناقشه، نقش بسیار مثبتی در مدیریت تعارض دارد. دیپلماسی ورزشی توانسته تنش را کاهش دهد و وضعیت درگیری را عادی کند. دیپلماسی کریکت بین هند و پاکستان گواهی بر مثبت بودن ورزش است. کریکت محبوب‌ترین بازی در هر دو کشور بوده است تا جایی که کریکت به منبع پیوندهای زناشویی بین مردم دو کشور نیز تبدیل شده است. همچنین حضور در مسابقات و عرصه‌های ورزشی بین‌المللی می‌تواند منجر به شکل‌گیری روابط نزدیک و صمیمانه‌تر بین ایران با سایر کشورها شود و صلح و دوستی را افزایش دهد. نمونه بارز آن بازی ایران و آمریکا بود که در یک فضای دوستانه و عاری از اختلافات موجود میان دو کشور برگزار شد و حتی زمزمه‌هایی از صلح میان دو کشور وجود داشت. هنگامی که ورزشکاران ایران همچون دیگر کشورها برای شرکت در مسابقات ورزشی جهانی، المپیک، قاره‌ای یا مسابقات دوستانه گرد می‌آیند و وارد میدان‌های ورزشی می‌شوند، برای آنها فرصتی مهیا می‌شود که از مرزهای ملی بگذرند و به برقراری روابط دوستانه در صحنه‌های بین‌المللی مبادرت ورزند و این خود، در تحکیم مبانی صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز در سطح جهان تأثیر دارد. این امر بستری را برای کاهش تحریم‌ها و دشمنی‌ها فراهم و زمینه‌ای ایجاد می‌کند تا کشورها روابط دیپلماتیک خود را با ایران از سر بگیرند. لذا با توجه به نتایج تحقیق و مطالب بیان شده، توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران موجب حل گره‌های سیاسی بین ایران با سایر کشورها، کاهش منازعات سیاسی و توسعه فرهنگ و صلح خواهد شد. لذا در پاسخ به سوال اصلی تحقیق مبنی بر طراحی مدل توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران و با توجه به مدل اولیه و الگوی مستخرج از تحقیق می‌توان گفت که در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران و معرفی هویت فرهنگ ایرانی-اسلامی، عوامل و سازمان‌های متعددی دخیل و

طراحی مدل دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران براساس تئوری داده‌بنیاد

اثرگذار می‌باشند؛ اما با این وجود درک موضوع فرهنگی با رویکرد ورزش از پختگی کامل برخوردار نیست. پس برای ایجاد مجموعه‌ای منسجم و متوازن از عوامل تعیین‌کننده در توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران و اشاعه یک خط‌مشی مناسب فرهنگی، الگوی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران ارائه گردید تا بتوان از طریق آن توانایی‌ها و ظرفیت‌های ورزش در تغییر و ارائه تصویر ایران فرهنگی نمودار شود. دستیابی به هدف نهایی که همانا توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران است مستلزم هم‌افزایی سازمان‌های متولی و ذینفع در امر دیپلماسی فرهنگی ورزش، استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی ورزش، توانمندی نیروی انسانی در معرفی، انتقال و اشاعه ارزش‌ها، آداب و رسوم و عقاید حاکم بر فرهنگ ایرانی-اسلامی، رفع موانع و تناقضات قانونی و مدیریتی و استفاده از راهبرد مدیریت و برنامه‌ریزی بهینه علاوه بر توسعه تعاملات و بهبود دیپلماسی فرهنگی است که توسعه پایدار (توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی)، بهبود و ارتقای هویت ایرانی-اسلامی و حل مناقشات بین‌المللی را نیز در پی خواهد داشت.

شکل ۲: الگوی توسعه دیپلماسی فرهنگی ورزش ایران

منابع

- ازدردی، لیلا؛ فرهنگی، علی‌اکبر؛ صالحی امیری، سیدرضا و سلطانی فر، محمد. (۱۳۹۶). «مدل دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران». مطالعات فرهنگ - ارتباطات. دوره ۱۸، شماره ۳۸، صص ۶۷-۱۰۲.
- بخشی چناری، امین‌رضا؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، سیدنصرالله و جلالی فراهانی، مجید. (۱۳۹۸). «ارائه راهکارهایی برای توانمندسازی و ارتقای دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران». مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی. سال ۶، شماره ۲۳، صص ۱۵-۲۲.
- بیداله‌خانی، آرش. (۱۴۰۰). «ساخت‌بندی تصویر ملت: دیپلماسی فرهنگی نروژ و جذابیت‌های بین‌المللی». پژوهش‌نامه ایرانی سیاست بین‌الملل. سال ۱۰، شماره ۱، صص ۵۹-۹۱.
- بصیری، محمدعلی و خوانساری‌فرد، فهیمه. (۱۳۹۵). «تبیین جایگاه دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در قفقاز جنوبی». فصل‌نامه تخصصی علوم سیاسی. سال ۱۲، شماره ۳۵، صص ۷۰-۱۰۴.
- پیمان‌فر، محمدحسن؛ الهی، علیرضا؛ سجادی‌پور، سیدمحمدکاظم و حمیدی، مهرداد. (۱۳۹۸). «تبیین دیپلماسی ورزشی با استفاده از الگوی پارادایمی: مطالعه‌ای کیفی». مدیریت ورزشی. دوره ۱۱، شماره ۱، صص ۵۹-۷۵.

- جوادپور، محمد و راسخ، نازنین. (۱۳۹۸). «نقش ورزش و توسعه دیپلماسی ورزشی در پیشبرد سیاست‌های فرهنگی- اجتماعی و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران». مدیریت ورزشی. دوره ۱۱، شماره ۲، صص ۲۱۹-۲۳۴.
- حسینی عسگرآبادی، مریم؛ حیدری‌نژاد، صدیقه؛ رومی، فرشاد و مرعشیان، سیدحسین. (۱۳۹۹). «شناسایی راهبردهای موثر بر دیپلماسی عمومی ایران از طریق ورزش و پیامدهای آن». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. دوره ۸، شماره ۳۱، صص ۱۵۳-۱۶۸.
- درخشه، جلال و اسماعیلی کلیشمی، علیرضا. (۱۳۹۶). «دیپلماسی فرهنگی و قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در ایتالیا: فرصت‌ها، تهدیدها و راهبردها». فصل‌نامه پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام. سال ۷، شماره ۲، صص ۲۷-۵۳.
- سبزی، زهره؛ شریعتی‌فیض‌آبادی، مهدی و صابونچی، رضا. (۱۳۹۹). «طراحی مدل مفاهیم اثرگذار دیپلماسی ورزش بر توسعه روابط ایران و ایالات متحده». مدیریت ورزشی. ۱۲(۴)، صص ۱۱۱۹-۱۱۴۰.
- شریعتی فیض‌آبادی، مهدی. (۱۳۹۹). «جمهوری اسلامی ایران و رژیم صهیونیستی: دوگانه ورزش در عرصه بین‌المللی». فصل‌نامه مطالعات راهبردی. شماره ۹، صص ۲۰۵-۲۳۳.
- صباغیان، علی. (۱۳۹۴). «دیپلماسی ورزشی». مطالعات فرهنگ- ارتباطات. سال ۱۶، شماره ۳۱، صص ۱۳۵-۱۵۵.
- فرزی، حامد؛ دعباسی، همایون و زردشتیان، شیرین. (۱۳۹۴). «تبیین رابطه هوش سازمانی و چابکی سازمانی با کارآفرینی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان ایران». مدیریت ورزشی. دوره ۷، شماره ۵، صص ۷۱۲-۷۲۹.
- قادری، منصور؛ سپهرنیا، رزینا، صالحی امیری، سیدرضا و رضایی، علی‌اکبر. (۱۴۰۰). «طراحی الگوی دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ورزش با تأکید بر حوزه سیاسی و ورزشی». مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش. دوره ۸، شماره ۲۹، صص ۴۹-۶۱.
- فوجوند، مهیار. (۱۳۹۸). «اثر اعتماد نهادی بر عملکرد با نقش میانجی آتومی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان». رساله دکتری، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان.
- کریمی، ابراهیم؛ اصفهانی‌نیا، اکرم؛ احمدی، مجتبی و یای، ناصر. (۱۴۰۱). «شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی توسعه دیپلماسی فرهنگی در ورزش». نشریه پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی. مقالات آماده انتشار.
- کیانی، شهزاد. (۱۳۹۴). «ارتباط بین سرمایه اجتماعی و تعهد سازمانی با توانمندسازی کارکنان فدراسیون‌های ورزشی منتخب». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر.
- محمدحسن، فهیمه؛ هنری، حبیب؛ فراهانی، ابوالفضل، صفائی، علی‌محمد و باقریان فرح‌آبادی، محسن. (۱۴۰۲). «ارائه مدل توسعه دیپلماسی از طریق ورزش». نشریه مدیریت ورزشی. ۲(۴)، صص ۱۹-۳۵.
- موسوی‌گرگری، سیده شیمیا. (۱۳۹۹). «طراحی مدل عوامل اثرگذار بر ارتقای دیپلماسی ورزشی ایران». رساله دکتری، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان.
- محمدی، معصومه؛ رضوی، سیدمحمدحسین و کلاته سیفری، معصومه. (۱۴۰۱). «تحلیل تماتیک عوامل موثر بر توسعه دیپلماسی بین‌المللی ورزش بانوان ایران». نشریه مطالعات مدیریت ورزشی. دوره ۱۵، شماره ۷۷، صص ۲۶۷-۲۹۴.
- میریوسفی، سیدجلیل و سلاجقه، مریم. (۱۳۹۷). «شناسایی و اولویت‌بندی عوامل هویت دینی- ملی مؤثر در توسعه فرهنگی ورزش قهرمانی از دیدگاه ورزشکاران». مطالعات مدیریت ورزشی. دوره ۱۰، شماره ۵۱، صص ۱۲۱-۱۴۰.
- Akhmetkarimov, B.G., & Aminova, R.R. (2021). "Sport as a tool of soft power in modern international relations". Journal of Human Sport and Exercise, 16(2proc), S421-S426. doi: <https://doi.org/10.14198/jhse.2021.16.Proc2.27>.
- Garamvölgyi, Bence. Dóczy, Tamás. (2021). "Sport as a tool for public diplomacy in Hungary". Physical Culture and Sport. Studies and Research, 90, 39-49.
- Min, D., & Choi, Y. (2019). "Sport cooperation in divided Korea: an overstated role of sport diplomacy in South Korea". Sport in Society, 22(8), 1382-1395.
- Schneider, R. C. (2018). "Sport as a Facilitator of Positive International Relations". International Journal of Sport Culture and Science, 4(Special Issue 3), 843-851.

- Trunkos, J., & Heere, B. (2017). **“Sport diplomacy: A review of how sports can be used to improve international relationships”**. Case studies in sport diplomacy, 1-18.
- Zhao, Chuanqia. , & Knijnik, Jorge. (2021). **“Women’s Tennis Diplomacy: Australia–China Cultural Relations and Li Na as a Sports Celebrity Diplomat of the Australian Open”**. INTERNATIONAL JOURNAL OF SPORT POLICY AND POLITICS, VOL. 13, NO. 2, 341–358. <https://doi.org/10.1080/19406940.2021.1928732>.
- Hayase, Nicole. (2024). **“Sports Diplomacy: A Valuable Form of Soft Power”**. CMC Senior Theses. 3500.
- Dubinsky, Yoav. (2024). **“The Olympic Games and Judo Diplomacy: An Exploratory Discussionon Country Image in Tokyo 2020”**. Communication & Sport, Volume 12, Issue 1, February 2024, Pages 149-169.
- Marwat, Mohibullah Khan. Tabassum Cheema, Fozia. Ali, Yasir. Hussain, Sajid. Mehmood, Kashif. Saman, Samera. (2024). **“Role of Sports Diplomacy in Promoting Peace in global Perspectives”**. Al-Qantara, Volume 10, Issue 1.

